

lou z trestného činu, zvláště, když trestný čin, spáchaný podpisem testamentu v roce 1915 pokud se týče předložením testamentu v únoru 1916 u okresního soudu v Něm. Brodě, byl, hledě ku stavu věci ze spisů vycházejícího v době závadných svědeckých výpovědí (26. listopadu 1924, po případě 16. července 1925) již promlčen (§§ 227, 228 b), druhá věta, 229 a), c), d) tr. zák.), takže tu v pravdě nešlo již o čin trestný. Napadá-li zmateční stížnost zjištění rozsudku o zlém úmyslu obžalované různými námitkami, zejména, že obžalovaná jest nezkušenou venkovskou ženou bez zvláštního vzdělání, a že předpoklad soudu, že obžalovaná je s manželi V-ovými v úzkém přátelském styku, jest nesprávným, brojí tím jen nepřipustně proti volnému uvažování průvodů a založenému na něm přesvědčení soudcovskému (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Nad to nelze nezkušenost a nedostatek zvláštního vzdělání pachatele (rozsudek to nezjišťuje) považovati podle zákona za okolnosti o sobě vylučující zlý úmysl (§ 2, 46 a) tr. zák.). Ani okolnost, že mezi obžalovanou a V-ovými netrval dlouho přátelský poměr, nevylučuje ještě správnost předpokladu soudu, zvláště když tu jde o výsledek volného uvažování soudcovského a to výsledek, jemuž nelogičnost vytýkati nelze. Obžalovanou nemůže ospravedlniti, že při svých svědeckých výsledcích nebyla soudem upozorněna, že může odepřítí výpověď o jistých okolnostech. Neboť ustanovení §u 153 tr. ř., jež má stížnost na mysli, neukládá soudu povinnost, by se předem dotazoval svědka ve směrech v §u 153 tr. ř. naznačených, naopak jest to podle důležitosti případu zůstaveno soudcovskému uvážení; nehledě k tomu není nedbání předpisu §u 153 tr. ř. ohroženo zmatečností (čís. 3 §u 281 tr. ř.).

Čís. 2775.

Ohledně formálních důvodů zmatečnosti je generální prokuratura vázána bezpodmínečně vývody písemné zmateční stížnosti státního zastupitelství; ohledně hmotněprávních důvodů zmatečnosti může provedenou již stížnost doplniti nebo jinak upravit, nikoliv však stížnost po zákonu (tedy vůbec) neprovedenou samostatně provésti.

Předmětem obžaloby (§§ 262, 267 tr. ř.) není právní kvalifikace činu obsažená v obžalobě, nýbrž skutek sám, jež jest soudu právně posouditi neodvisle od oné kvalifikace.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Skutková podstata pletich (§ 11 čís. 4 zákona) přepokládá poměry válkou vyvolané, jimiž se rozumí stav povšechné tísně spotřebitelstva, nastavši tím, že se výše cen předmětů potřeby následkem hospodářského rozvratu válkou způsobeného nepřizpůsobuje (jako před válkou) souhrnu nejnižších, naprosto nutných nákladů a zisků výrobců a potřebných činitelů převod zboží z výroby do spotřeby obstarávajících; otázku, zda tu jsou poměry onoho rázu, nelze posuzovati ani pouze podle délky doby od ukončení války uplynuvší, ani povšechně podle celkového stavu hospodářského života, nýbrž jen se zvláštním zřetelem na ten který druh předmětu potřeby a stav hospodářského života v tom kterém kraji.

Trestného činu nemůže se dopustiti sdružení (korporace), nýbrž jen fyzické osoby.

Ustanovení § 3 koaličního zákona ze dne 7. dubna 1870, čís. 43 ř. zák. bylo zrušeno (§§ 1, 7 odst. druhý zák. o útisku ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 12. května 1927, Zm I 629/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 23. července 1926, jímž byli obžalovaní podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin podle §u 11 čís. 4 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., pokud uplatňovala důvod zmatečnosti podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Naproti tomu vyhověl zmateční stížnosti ohledně důvodu podle čís. 5 §u 281 tr. ř., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost státního zastupitelství uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. Soud zrušovací musil především zkoumati tuto zmateční stížnost po stránce formální a v souvislosti s ní postavení generální prokuratury ke stížnosti státního zastupitelství. Sluší tu rozlišovati mezi důvody formálními a hmotněprávními. Co se týče důvodů formálních, je generální prokuratura vázána bezpodmínečně vývody písemní zmateční stížnosti státního zastupitelství: volnější ruku má pak ohledně zmatků hmotněprávních. Nelze však připustiti, by volnost tato šla tak daleko, by generální prokuratura stížnost, neprovedenou po zákonu, tedy vůbec neprovedenou, samostatně provedla. Jest jí ovšem zůstaveno na vůli, by doplnila nebo jinak upravila provedenou již stížnost státního zastupitelství, nikdy nemůže však udržeti vznesenou stížnost tím, že, když tato nebyla ve lhůtě po zákonu provedena, sama ji provádí. Zda-li se nalézací soud řídil správným výkladem zákona, lze přezkoumati výhradně tím způsobem, že se srovnává se zákonem též skutkový děj, který s ním srovnal nalézací soud. Proto jsou s hlediska hmotněprávních důvodů zmatečnosti, které se vztahují k věcněprávnímu přezkoumání rozsudku, pro zrušovací soud podle §u 288 čís. 3 tr. ř. závaznými a jedině povšimnutelnými skutečností v napadeném rozsudku zjištěné. Na tomto skutkovém podkladě nezmění stížnost ničeho ani popíráním skutečností v rozsudku první stolice zjištěných, ani nedbáním jich, ani podkládáním jiných nebo dalších skutečností než jsou v napadeném rozsudku zjištěny. Pokud stížnost buduje hmotněprávní vývody na širší nebo na užší nebo na třebas jen částečně jiné skutkové základně, než jest po rozumu §u 288 čís. 3 tr. ř. vymezena skutkovými závěry napadeného rozsudku, neprovádí hmotněprávních zmatků po zákonu a dotyčné vývody musí zůstat nepovšimnutými. Ježto v souzeném případě státní zastupitelství provádí důvod zmatečnosti podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. na jiném skutkovém podkladě, než jest dán napadeným rozsud-

kem, nevyhovuje provedení to předpisu Šu 1 čís. 2 zák. ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. z roku 1878 a nemohl proto zrušovací soud míti zření k vývodům zástupce generální prokuratury, pokud se snažil při veřejném roku napravit to, čeho písemní zmáteční stížnost státního zastupitelstva nedbala. Bylo proto zmáteční stížnost, pokud uplatňuje řečený hmotněprávní zmatek zavrhnouti.

Pokud jde o důvod zmátečnosti podle čís. 5 Šu 281 tr. ř., sdílí po stránce formální zrušovací soud úplně poukazy obhájců obžalovaných, že již obžalovací spis je velmi kusý a vadný, zejména že se neobírá individuálním zaviněním členů dozorčího výboru »Volné sdružení velkoobchodníků cukrem rayon Ů.-T.-Ch.«, ježto byli přece žalováni členové dozorčího výboru tohoto sdružení, jež stanovilo jistá pravidla ve svých stanovách a neuvažuje, zda při uvedení v život tohoto sdružení ten který člen byl účasten na tvrzených pletichách s cukrem a v jakém směru. Než nelze proto ještě stížnost zavrhnouti. Přes to, že obžalovací spis kladl za vinu obžalovaným jako členům dozorčího výboru onoho sdružení pletichy, ovšem nesprávně proto, že byli členy této korporace, kdežto se přece trestného skutku nemohlo dopustiti sdružení, nýbrž jen fyzické osoby, bylo povinností nalézacího soudu, by sám zkoumal zavinění jednotlivých obžalovaných a zjistil, jakého trestného činu se ten který obžalovaný dopustil, ovšem dospěl-li by k názoru, že obžalované stihá vůbec trestné zavinění. Neníť dle §§ 262 a 267 tr. ř. předmětem obžaloby právní kvalifikace činu obsažená v obžalobě, nýbrž skutek sám, jež jest s právního hlediska soudu posouditi neodvisle od právní kvalifikace, již se mu dostalo v obžalobě. Podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. má pak soud vynésti sprostňující výrok jen tehdy, když dospěje k názoru, že zažalovaný skutek neopodstatňuje vůbec žádného soudně trestného činu anebo že vina obžalovaného není prokázána. Když nalézací soud osvobodil obžalované od žaloby proto, že neshledal vůbec objektivně žalovaného přečinu, nebylo ovšem třeba, by se obíral subjektivní stránkou případu. Než ona nevytýkaná vada nebrání tomu, by rozsudek byl s úspěchem napadán státním zastupitelstvím, jakmile je rozsudek formálně vadným ve výroku, že tu není vůbec objektivní skutkové podstaty trestného činu. Tu pak právem uplatňuje zmáteční stížnost vadu neúplnosti podle čís. 5 Šu 281 tr. ř. v tom směru, že ač obžalovací spis spatřuje trestné jednání obžalovaných podle lichevního zákona, totiž pletichy v tom, že v letech 1924—1925 zakazovali velkoobchodníkům — členům sdružení — by neprodávali cukr drobným prodavačům, odeprou-li do držovati ceny sdružením stanovené, dále, že dovolovali dodávati cukr detailistům, prodávajícím za nižší ceny, jen v tak malém množství, že nemohli býti účastni výhod plynoucích z vagonových zásilek a posléze, že zakazovali hromadné zásilky několika detailistům, a že toto jednání bylo způsobilé zvýšiti ceny cukru, přece nalézací soud, nevyčerpávaje obsahu při hlavním přelíčení přečtených spisů ministerstva pro zásobování lidu, jež se staly součástí procesní látky a tvoří podklad obžaloby, a nevypořádav se v rozsudkových důvodech s obsahem korespondence připojené k těmto spisům, omezil se v osvobozujícím rozsudku v podstatě na to, že, vyloživ účel sdružení (regulace zásobování cukrem a stabilisace cen rayonováním dodávek a zavedením průměrného dovoz-

ného bez ohledu na původ cukru) prohlásil tuto činnost nejen za hospodářsky účelnou, nýbrž i za výhodnou pro spotřebitele a že zjistil, že sdružení nemělo vlivu na nákupní a prodejní ceny cukru, zejména že neustanovovalo ceny cukru pro drobný prodej, nýbrž že to činili kupci sami ve srozumění s obchodními gremii, kdežto činnost sdružení se prý omezovala pouze na propočítávání jednotné dopravní příirážky. Při tom jen jaksi mimochodem se zmiňuje rozsudek na dvou místech o vlastních bodech obvinění na str. 3, kde praví, že odstavec V písm. d) stanov (odepřou-li prodavači zboží dodržovati ceny, jest velkoobchodník cukrem povinen zastaviti prodej takovýmto obchodníkům, a udati je s přesným jménem evidenční kanceláři, t. j. pomocnému orgánu dozorčímu nad provedením dodávek cukru) v praxi nebylo prý nikdy použito a v květnu 1925 byl usnesením sdružení zrušen, dále na str. 9, kde uvádí, že volné sdružení nemá a nemůže míti vlivu na určení, by někdo byl účasten výhod plynoucích z vagonových zásilek nebo by z těchto výhod byl vylučován (k tomu sr. na str. 11: »B. dostal cukru kolik chtěl« a na str. 12: »aniž by někdo z dodávek byl vyloučen«). Avšak právě tyto dva výroky napadá zmateční stížnost státního zastupitelství, vytýkajíc jim podle čís. 5. Šu 218. tr. ř., že neodpovídají spisům min. pro zásobování lidu, přesněji řečeno, že soud, uvažuje o činnosti dozorčího výboru sdružení, jehož členem jsou obžalovaní, nechal bez povšimnutí obsah řečených spisů, jež byly při hlavním přelíčení přečteny, po případě, že není z rozsudku jasno, jak se s ním vypořádal přes to, že se dotyčných spisů dovolává v prvním odstavci důvodů. Dlužno uvážiti, že z těchto spisů vychází na jevo, že volné sdružení zneužívalo V. odst. svých stanov takovým způsobem, že to sami členové nazývají bojkotem, a že praktickými sdružení se některým detailistům stěžovaly podstatně větší dodávky cukru, z nichž vzniká výhodnější nákupní cena, by byli nuceni prodávati za cenu vyšší. Nalézací soud měl podle Šu 258 tr. ř. na základě volné úvahy podrobiti v rozsudkových důvodech skutky v obžalobě obžalovaným za vinu kladené jednotlivě rozboru i co do vlivu na zodpovídání se obžalovaných, zaujati určité stanovisko k řečeným spisům ministerstva pro zásobování lidu a připojené k nim korespondenci a po rozumu Šu 270. čís. 5 tr. ř. náležitě odůvodniti, které z dotyčných skutečností a proč běře za prokázány nebo ne a jakými důvody vyvrací obhajobu v tomto směru. Nalézací soud tak nepostupoval, omeziv se v rozsudkových důvodech na povšechné citování jednotlivých průvodů a na základě jich souhrnu zjistil skutkový stav, dotknuv se toliko jen jednou obsahu průvodů, aniž poskytuje toto odůvodnění rozsudku záruky úplnosti ve směrech svědčících pro a proti obžalovaným. Pominutí těchto zjištění má v zápětí, že o osvobozujícím výroku nalézacího soudu dlužno za to míti, že nepřišel k místu způsobem podle zákona formálně bezvadným, nýbrž že trpí vytýkanou zmatečností podle čís. 5 Šu 281 tr. ř., jsa neúplným co do skutečností rozhodujících, neobírav se totiž vůbec tvrzením obžaloby a uvedenými zvláště vytknutými skutečnostmi. Nalézací soud mohl sice podle Šu 258 tr. ř. nabýti o věci přesvědčení iakéhokoliv, nelze však z důvodů čís. 5. Šu 281. tr. ř. a §§ 258, 270 čís. 5 tr. ř. nechat nevytknuto, že neuvážil a neocnil (iak předpisuje zejména § 3 tr. ř.) okolnosti pro věc rozhodných. Pro dolíčený formální zmatek bylo, aniž

bylo třeba obíratí se ještě dalšími výtkami po této stránce uplatňovacími, podle §u 288 čís. 1. tr. ř. zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek jako zmatečný zrušiti a věc vrátiti nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a o ní rozhodl.

Při novém hlavním přelíčení bude nalézacímu soudu uvažovati předně o tom, zde se obžalovaní dopustili vůbec činu jim za vinu kladeného a zda jsou v jejich jednání opodstatněny pletichy rázu §u 11. čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. Činy obžalovaným za vinu kladené mohou ovšem samy o sobě býti způsobilé, by naplnily skutkovou podstatu pletich, jak ji napadený rozsudek správně uvádí. Nalézací soud však přehlíží při tom, že pletichy jsou v zákoně o válečné lichvě a že postup takový stává se válečnou lichvou jen tehdy, souvisí-li zažalované jednání s válečnými poměry. Důsledkem toho něco, co za války může býti pletichami podle onoho zákonného ustanovení, není jí již více, nejsou-li tu již poměry vyvolané válkou. Těmito poměry rozumí se stav povšechné tísně spotřebitelstva, nastavší tím, že se výše cen předmětů potřeby následkem hospodářského rozvratu válkou způsobeného nepřizpůsobuje (jako před válkou) souhrnu nejnižších, naprosto nutných nákladů a zisků výrobců a potřebných činitelů převod zboží z výroby do spotřeby obstarávajících. Otázku, zda tu byly poměry onoho rázu, nelze posuzovati ani pouze podle délky doby od ukončení války uplynuvší, ani povšechně podle celkového stavu hospodářského života, nýbrž jen se zvláštním zřetelem na ten který druh předmětu potřeby a stav hospodářského života v tom kterém kraji. Skutečnostmi těmito se sice neobíral ani obžalovací spis, ani rozsudek, tento poněvadž nezjistil, jak dovoděno, že jde tu vůbec o činnost pletichářskou. Zda-li jde v souzeném případě vůbec ještě o válečnou lichvu v onom smyslu, bude uvážiti soudu nalézacímu, jehož povinností bude ovšem zjistiti, zda jde o pletichy rázu v §u 11. čís. 4 zákona čís. 568/1919 uvedeného. Neshledá-li však nalézací soud v jednání obžalovaných pletichy, bude na něm, by zkoumal, zda nespadá jednání obžalovaných pod jiné trestní ustanovení, tak zejména snad pod zákon o útisku. Antonín B. označil v oznámení podaném u ministerstva pro zásobování lidu proti obžalovaným sám věc jediné jako jednání proti zákonu ze dne 7. dubna 1870, čís. 43 ř. zák. (zákon koaliční). Tento zákon byl sice v ustanovení §u 3 zrušen §em 7 odst. druhý zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n. proti útisku a na ochranu svobody ve shromážděních a na místo tohoto ustanovení upravena je pak v §u 1. zákona o útisku zvláštní podstata přestupku, jehož se dopouští ten, kdo s někým zle naloží, nebo mu způsobí újmu na těle, svobodě, cti, majetku nebo výdělku, nebo mu takovou újmu pohrozí, nebo vědomě využítkaie bezprostředně mu hrozící tísně nebo využitie svého postavení jako úředník, učitel, duchovní nebo zaměstnavatel, chtěje tím bezprávně na něm vynutiti, by něco konal, opomenul nebo snášel. Po této stránce jsou ve skutečnostech v napadeném rozsudku pomínutých a při hlavním přelíčení na jevo vyšlých náznaky, jimiž rovněž bude se nalézacímu soudu zabývati. Povinností nalézacího soudu bude posléze, by ať již uzná na pletichy nebo na útisk, náležitě prozkoumal a vzal na přetřes otázku individuálního zavinění toto kterého z obžalovaných a v případě, že sezná, že jsou tu podmínky zákona o ú-

tisku, by vzhledem ku krátké tříměsíční promlčecí lhůtě tohoto pře-stupku zkoumal u jednotlivých obžalovaných, zda není jejich čin již promlčen.

Čís. 2776.

Podezření, že svědek spáchal jiný trestný čin u příležitosti spáchání činu žalobního, není překážkou přísahy podle čís. 1 § 170 tr. ř.

Ke skutkové podstatě druhého případu § 83 tr. zák. (rušení míru do-movního) na rozdíl od prvního případu (rušení míru pozemního) není třeba násilného vtrhnutí (vpádu, vniknutí), nýbrž stačí pou-hé vniknutí, nevyžadující přemáhání odporu; pojem »vniknutí« jest naplněn již vstupem do místnosti (hostinské) ve zlém úmyslu, vykonati tam násilí, stal-li se proti třebas jen pachateli předpoklá-dané vůli oprávněného nebo jeho zástupce; nezáleží na tom, že drži-tel místnosti neprojevil nesouhlas s jich vstupem (nevyzval je, by opu-stili místnost), stačí, že právě vzhledem k onomu bezprávnému účelu vstupu nemohli souhlas oprávněného předpokládati.

Podmětem onoho zločinu může býti buď pachatel ozbrojený, nebo i pachatel neozbrojený s více lidmi sebranými, t. j. celkem aspoň tři oso-by, činné jako pachatelé.

Skutková podstata zločinu podle druhé věty §u 83 tr. zák. po stránce subjektivní vyžaduje, by si byl pachatel vědom, že s více lidmi sebraný-mi vniká do domu nebo bytu proti zřejmě projevené neb alespoň podle okolností předpokládané vůli oprávněného.

Za vykonané násilí zodpovídají všichni, kdož do místnosti společně vnikli v úmyslu, by se tam dopustili násilí, pokud se týče ti, kteří zahr-nuli ve svůj úmysl a vůli i případ, že tam násilí spácháno bude, předpo-kládajíc, že násilí to bude spácháno někým z těch, kteří společně s úmy-slem tím vnikli; nezáleží na tom, že nedali na jevo souhlas s provede-nými násilnostmi, nýbrž rozhodným jest pouze, zda při tom třebas i jen svou přítomností vědomě spolupůsobili, nedavše na jevo svého nesou-hlasu.

Seděl-li pachatel v jiné místnosti tak, že nemohl nebo nemusil udá-losti z místnosti, kde byly násilnosti vykonány, pozorovati, nelze mlu-viti o jeho vědomém spolupůsobení při nich (o projevu souhlasu nebo nesouhlasu s nimi).

(Rozh. ze dne 13. května 1927, Zm I 651/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných Jaroslava K-a a Oty J-a do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 11. října 1926, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí podle §u 83 tr. zák., naproti tomu vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství z téhož rozsudku, pokud jím byli obžalovaní Jaromír P. a Rudolfína R-ová podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro zločin veřej-ného násilí podle §u 83 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu; by ji v rozsahu zrušení znova projednal a o ní roz-hodl.